

NAJSREČNEJŠE DEKLE NA SVETU

Špela Barlič

»Ime mi je Delia Cristina Fratila in sem najsrečnejše dekline na svetu« je stavek, ki ga v filmu *Najsrečnejše dekline na svetu* (Cea mai fericitata fata din lume, 2009, Radu Jude) poslušamo znova in znova. In povsem jasno je, da najstnica, ki za volanom opentljanege enoprostorca golta enormne količine pomarančnega soka, z vsako ponovitvijo težje skriva svoj kisel obraz za osladen filmski nasmešek. Delia je na naslov romunske tovarne oranžade poslala tri ovitke njihovih plastenk in v nagradni igri zadela avto. Preden pa ga dobi v roke, mora za podjetje posneti še kratko reklamo s sabo v glavni vlogi. Tako se dekline z revnega romunskega podeželja nenadoma znajde v urbani nervozi Bukarešte, sredi zadušljivega vročinskega vala in skupine pokroviteljskih odraslih, ki si jo podajajo sem in tja in se trudijo iz njene sreče iztržiti kar največ zase. Ukleščena med svoja koristoljubna starša, ki jo skušata prepričati, da avto še isti dan proda in tako okrepi družinski proračun, nervozne filmarje, ki se trudijo posneti oglas, preden pade mrak, snobovske naročnike, ki se jim ves čas zdi, da se njihova glavna igralka ne smehlja dovolj na široko, in lastno željo, da opravi vozniški izpit in s svojim avtom odpelje prijateljico na izlet. Pregovarjanja s starši postajajo vse bolj mučna, snemalna ekipa je z vsako izgubljeno uro bolj nestrpna in Delii vse bolj popuščajo njeni najstniški živci.

Delia tako ne postane samo obraz neke bebave reklamne kampanje za oranžado, ampak tudi živa slika mlade Romunije. Tiste Romunije, ki bi rada vse bleščeče igračke, s katerimi se igra Zahod, ker po televiziji pač gleda iste oglase, a žal zasluži petkrat premalo, da bi si jih v resnici lahko privoščila. Prav ta ubožana, od pomanjkanja utrujena Romunija je v zadnjih nekaj letih dala generacijo režiserjev, ki so ekonomsko podhranjenost obrnili sebi v prid in po vzoru italijanskega neorealizma oblikovali eno

najzvirnejših in najbolj prepoznavnih nacionalnih kinematografij. Romuni filmajo banalne dogodke, ki znajo presenetljivo veliko povedati tako o človekovi naravi kot o stanju sodobne družbe. Snemajo na dejanskih lokacijah, realistično, minimalistično, v dolgih, statičnih kadrih, brez (ali z minimalno količino) glasbe in resne teme podlagajo z absurdnimi dialogi in obešnjaškim humorjem.

Najsrečnejše dekline na svetu, celovečerni prvenec Raduja Judeja, ki je festivale uspešno obkrožil že s svojimi kratkimi filmi, v celoti pade v ta kontekst. Najboljša dela romunskega novega vala znajo sicer poseči še kakšno raven globlje, požgečkati po vaši filozofski žilici ali za konec pripraviti presenetljiv zasuk, a tudi *Najsrečnejše dekline* prav lepo pokaže, kako enostaven je lahko osrednji filmski dogodek, če je okrog njega spisan scenarij dovolj bister, da vanj nežno vplete kritiko narave in družbe in jo ob tem stalno mehča z nekaj zdravega humorja.

Radu Jude snema v tako dokumentarnem slogu, da mu uspe v ozadju mimogrede ujeti tudi urbani utripa Bukarešte. Film daje občutek, kot da je naključni mimoidoči s kamero v roki slučajno ujel zanimivo dogajanje na ulici in mu začel spontano slediti. Ljudje se pred objektivom postavljajo, kot da jih ne bi nihče režiral; gledalcem kažejo hrbe in zakrivajo pogled na obraze ali pa se pred kamero ustavi kakšen mimoidoči in s svojo sodčkasto silhueto zakrije pogled na protagoniste. Dolgi posnetki dovoljujejo igralcem, da svoje dialoge izpeljejo v enem kosu, brez rezov, popolnoma naravno.

Morda bi bil film v nekoliko bolj zgoščeni obliki še boljši, a glede na to, da so razvlečenost in neskončne ponovitve pravzaprav sestavni del zgodbe, je tudi lagoden tempo povsem na mestu. In čeprav je *Najsrečnejše dekline na svetu* tipičen romunski film, bi se njegova zgodba v resnici lahko odvila tudi skoraj kjerkoli drugje; Judejeve satirične poante letijo na celoten zahodni svet, še posebej pa na prostor t. i. nove Evrope, ki se je iz primeža socialistične diktature očitno izvila le zato, da bi takoj spet padla v krepilje liberalnega kapitalizma in lakomnega potrošništva.